

**МІНІСТЕРСТВО ЮСТИЦІЇ
УКРАЇНИ**
Мін'юст

вул. Архітектора Городецького, 13, м. Київ, 01001
тел.: (044) 364-23-93, факс: (044) 271-17-83
E-mail: callcentre@minjust.gov.ua,
themis@minjust.gov.ua,
Web: <http://www.minjust.gov.ua>,
код згідно з ЄДРПОУ 00015622

**Голові Комітету Верховної
Ради України з питань
соціальної політики
та захисту прав ветеранів
Галині ТРЕТЬЯКОВІЙ**

**Щодо проєкту Закону
(реєстр. № 9569 від 07 серпня 2023 року)**

Шановна Галино Миколаївно!

Міністерство юстиції України у зв'язку з Вашим листом від 08 серпня 2023 року № 04-30/12-2023/171835 розглянуло проєкт Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо адміністрування єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» (реєстр. № 9569 від 07 серпня 2023 року) (далі – проєкт Закону), внесений народними депутатами України Третяковою Г.М. та іншими, і в межах компетенції повідомляє.

1. Підпунктом 1 пункту 1 розділу I проєкту Закону пропонується виключити статтю 8 Основ законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування (далі – Основи), якою передбачено, що *особи, які підлягають загальнообов'язковому державному соціальному страхуванню, одержують свідоцтво про загальнообов'язкове державне соціальне страхування, яке є єдиним для всіх видів страхування та документом суворої звітності.*

Порядок видачі та зразок свідоцтва про загальнообов'язкове державне соціальне страхування затверджується Кабінетом Міністрів України.

До запропонованого слід зауважити, що статтею 2 Основ законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування складається з цих Основ та прийнятих відповідно до них законів, інших нормативно-правових актів, що регулюють відносини у сфері загальнообов'язкового державного соціального страхування.

СЕД АСКОД

Міністерство юстиції України

№ 106917/10957-1-23/7.2.1 від 14.08.2023

Підписувач *Малюська Денис Леонтійович*

Сертифікат [3ED5083160DBC59B0400000E04446007171D100](#)

Дійсний з [20.02.2023 12:20:56](#) по [20.02.2024 12:20:56](#)

Так, частиною третьою статті 4 Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття» передбачено, зокрема, що *особам, які підлягають страхуванню на випадок безробіття, видається свідоцтво про загальнообов'язкове державне соціальне страхування, яке є єдиним для всіх видів соціального страхування.*

Частини перша, друга статті 16 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» містять положення щодо *права застрахованої особи отримати в установленому законодавством порядку свідоцтво про загальнообов'язкове державне соціальне страхування та її обов'язок пред'являти свідоцтво про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на вимогу страхувальника, посадових осіб виконавчих органів Пенсійного фонду.*

У зв'язку з викладеним проєкт Закону потребує перегляду в частині узгодження підпункту 1 пункту 1 розділу I проєкту Закону із зазначеними положеннями законів України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття» та «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування».

2. Підпунктом 1 пункту 3 розділу I проєкту Закону пропонується внести зміни до пункту 1 частини першої статті 1 Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань» (далі – Закон про реєстрацію), згідно з яким передбачається після слів «у тому числі про взяття на облік в органах державної статистики» доповнити словами «, органах Пенсійного фонду України».

На сьогодні відповідно до пункту 1 частини першої статті 1 Закону про реєстрацію виписка з Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань (далі – Єдиний державний реєстр) є документом в електронній або у випадках, передбачених цим Законом, у паперовій формі, який формується за результатами проведення реєстраційних дій і містить відомості про юридичну особу або її відокремлений підрозділ, фізичну особу – підприємця (у тому числі про взяття на облік в органах державної статистики та податкових органах, видачу ліцензії та документів дозвільного характеру) або громадське формування, що не має статусу юридичної особи, а також про проведену реєстраційну дію.

Слід зазначити, що інформаційна взаємодія між Єдиним державним реєстром та інформаційними системами державних органів здійснюється відповідно до статті 13 Закону про реєстрацію, якою визначено вичерпний перелік органів і відомостей, що передаються з та до Єдиного державного реєстру інформаційними системами державних органів.

Відповідно до частини шостої цієї статті центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну податкову політику, забезпечує передачу до Єдиного державного реєстру таких відомостей, зокрема: відомості *«про дату взяття на облік як платника єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування...; клас професійного ризику виробництва платника*

єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування за основним видом його економічної діяльності...» (абзаци четвертий і п'ятий частини шостої статті 13 Закону про реєстрацію).

У свою чергу Пенсійний фонд України забезпечує передачу до Єдиного державного реєстру відомостей, передбачених частиною сьомою цієї статті.

Натомість проектом Закону запропоновано внести зміни до абзацу третього частини другої, абзаців сьомого та восьмого частини шостої, абзаців другого та третього частини сьомої статті 13 Закону про реєстрацію (підпункт 2 пункту 3 проекту Закону), не передбачивши внесення змін до абзаців четвертого та п'ятого частини шостої цієї ж статті Закону про реєстрацію.

З огляду на те, що цим проектом Закону змінюється підхід щодо адміністрування єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування пропонуємо узгодити між собою вищезазначені положення Закону про реєстрацію, оскільки *виписка формується за результатами проведення реєстраційних дій і містить відомості про юридичну особу або її відокремлений підрозділ, фізичну особу – підприємця (у тому числі про взяття на облік у відповідних органах).*

3. Підпунктом 3 пункту 3 розділу I проекту Закону пропонується, зокрема, внести зміни до абзацу шостого пункту 2 частини сьомої статті 25 Закону про реєстрацію, згідно з яким передбачається слова *«та наявність заборгованості із сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування»* виключити, а після слів *«про наявність заборгованості із сплати страхових коштів до Пенсійного фонду України»* доповнити словами *«, Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття та наявність заборгованості із сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування».*

На сьогодні абзацом шостим пункту 2 частини сьомої статті 25 вказаного Закону передбачено, що у разі недержання від державних органів відомостей, зазначених у цій частині, у порядку та строки, визначені цим Законом, та недержання від органів державної податкової служби відомостей про наявність заборгованості із сплати податків і зборів *та наявність заборгованості із сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування*, від органів Пенсійного фонду України *про наявність заборгованості із сплати страхових коштів до Пенсійного фонду України та фондів соціального страхування* державна реєстрація припинення юридичної особи в результаті її ліквідації проводиться за принципом мовчазної згоди із зазначенням органів державної влади, від яких відповідні відомості не надійшли.

При цьому внесення запропонованих змін не зачіпає слова *«фондів соціального страхування»*, які потребують виключення.

4. Підпунктом 1 пункту 4 розділу I проекту Закону передбачається внести зміни до частини першої статті 21 Закону України «Про загальнообов'язкове

державне пенсійне страхування», якою визначається персоніфікований облік у системі загальнообов'язкового державного пенсійного страхування.

Відповідно до норм вказаної вище статті для формування інформаційної бази системи персоніфікованого обліку використовуються відомості, що надходять, зокрема, *від державних реєстраторів юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців; центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державної реєстрації актів цивільного стану, виконавчих органів сільських, селищних, міських (крім міст обласного значення) рад та уповноважених суб'єктів для обліку даних Єдиного державного демографічного реєстру.*

Зазначена вище норма не узгоджується зі статтею 13 Закону про реєстрацію, відповідно до якої інформація передається не від державних реєстраторів юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців, а з Єдиного державного реєстру.

Крім того, Законом України «Про державну реєстрацію актів цивільного стану» встановлено, що відділи державної реєстрації актів цивільного стану територіальних органів Міністерства юстиції, як і виконавчі органи сільських, селищних, міських рад входять до системи органів державної реєстрації актів цивільного стану.

Відомості актових записів цивільного стану, складених виконавчими органами сільських, селищних та міських рад, вносяться до Державного реєстру актів цивільного стану громадян (далі – Реєстр) відділами державної реєстрації актів цивільного стану у визначеному законодавством порядку (статті 4, 12 вказаного Закону).

Реєстр є державною електронною інформаційною системою, яка містить відомості про акти цивільного стану, зміни, що вносяться до актових записів цивільного стану, їх поновлення та анулювання та відомості про видачу свідоцтв про державну реєстрацію актів цивільного стану і про видачу витягів з нього.

Держателем Реєстру є Міністерство юстиції України, а його адміністратором – державне підприємство, яке належить до сфери управління Міністерства юстиції України, яке відповідно до закону здійснює заходи із створення і супроводження програмного забезпечення Реєстру, збереження та захисту бази даних, відповідає за його функціонування тощо.

Таким чином, для формування інформаційної бази системи персоніфікованого обліку використовуються відомості з Державного реєстру актів цивільного стану громадян та Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань.

У зв'язку з викладеним проєкт Закону у цій частині потребує перегляду та відповідного доопрацювання з урахуванням наведеного.

5. Підпунктом 2 пункту 4 розділу I проєкту Закону пропонується *пункт 18 частини першої статті 64* Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» доповнити новим реченням: *«На такі*

перевірки не поширюється дія положень законодавства про здійснення державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності;».

Слід зазначити, що частина перша статті 64 вказаного Закону містить 12 пунктів.

Натомість пунктом 18 частини другої статті 64 цього Закону передбачено обов'язок виконавчої дирекції Пенсійного фонду перевіряти цільове використання коштів Пенсійного фонду в організаціях, що здійснюють виплату і доставку пенсій.

6. Пунктом 7 розділу I проекту Закону пропонується внести зміни до частини першої статті 3, частини дев'ятої статті 27, частини першої статті 46 Закону України «Про виконавче провадження», зокрема, з метою застосування скорочення для слів *«єдиного внеску на загальнообов'язкове державне страхування (далі – єдиний внесок)».*

При цьому слід зазначити, що внесення відповідних змін також потребують пункт 18 частини першої статті 39, частина перша статті 70, пункти 1², 10² розділу XIII «Прикінцеві та перехідні положення» вказаного Закону, які також містять слова *«єдиного соціального внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування», «єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування».*

7. Пунктом 7 розділу I проекту Закону, зокрема, пропонується частину першу статті 3 Закону України «Про виконавче провадження» (далі – Закон) доповнити новими пунктами 12, 13, доповнивши перелік виконавчих документів *вимогою про сплату боргу (недоїмки) з єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування; вимогою територіальних органів Пенсійного фонду про відшкодування фактичних витрат на виплату і доставку пільгових пенсій.*

Крім того, пунктом 4 розділу I проекту Закону пропонується передбачити, що *вимога про сплату фактичних витрат на виплату і доставку пільгових пенсій є виконавчим документом.*

У зв'язку з наведеним зазначаємо, що рішення підлягають примусовому виконанню на підставі виконавчих документів, передбачених статтею 3 Закону.

Відповідно до положень пункту 7 частини першої цієї статті Закону виконавчими документами, зокрема, є *рішення інших державних органів та рішень Національного банку України, які законом визнані виконавчими документами.*

Нормами статті 1 Закону України «Про центральні органи виконавчої влади» передбачено, що систему центральних органів виконавчої влади складають міністерства України (далі – міністерства) та *інші центральні органи виконавчої влади.* Система центральних органів виконавчої влади є складовою системи органів виконавчої влади, вищим органом якої є Кабінет Міністрів України.

Міністерства забезпечують формування та реалізують державну політику в одній чи декількох сферах, *інші центральні органи виконавчої влади* виконують окремі функції з реалізації державної політики.

Відповідно до пункту 1 Положення про Пенсійний фонд України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 липня 2014 року № 280 (далі – Положення), Пенсійний фонд України є *центральним органом виконавчої влади*, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра соціальної політики, що реалізує державну політику з питань пенсійного забезпечення та ведення обліку осіб, які підлягають загальнообов'язковому державному соціальному страхуванню.

Пунктом 7 Положення встановлено, що Пенсійний фонд України здійснює свої повноваження безпосередньо та через утворені в установленому порядку територіальні органи.

Отже, рішення, видані органами Пенсійного фонду України, належать до рішень державних органів.

Враховуючи викладене, вважаємо недоцільним доповнення частини першої статті 3 Закону пунктами 12, 13, оскільки чинна редакція пункту 7 частини першої статті 3 Закону розповсюджуватиметься в тому числі й на *вимоги про сплату боргу (недоїмки) з єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування та вимоги територіальних органів Пенсійного фонду про відшкодування фактичних витрат на виплату і доставку пільгових пенсій.*

8. Пунктом 1 розділу II «Прикінцеві та перехідні положення» проєкту Закону зазначено, що цей Закон набирає чинності з дня, наступного *за днем його опублікування, та вводиться в дію з 01 січня 2024 року.*

Водночас з аналізу положень проєкту Закону вбачається, що адміністрування єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, а також функції контролю за його сплатою, стягнення недоїмки, штрафів та нарахованої пені здійснюватиме Пенсійний фонд України.

Звертаємо увагу, що інформаційна взаємодія між Єдиним державним реєстром та інформаційними системами державних органів здійснюється відповідно до статті 13 Закону про реєстрацію, якою визначено вичерпний перелік органів та відомостей, що передаються з та до Єдиного державного реєстру інформаційними системами державних органів.

Інформаційна взаємодія між Єдиним державним реєстром та інформаційними системами державних органів у випадках, встановлених цією статтею, здійснюється за допомогою електронних комунікацій в електронній формі у порядку, визначеному Міністерством юстиції України спільно з відповідними державними органами.

Слід зауважити, що на сьогодні адміністрування єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування здійснюється податковими органами.

Отже, для реалізації норми щодо зміни суб'єкта, від якого буде надходити до Єдиного державного реєстру інформація стосовно взяття на облік / зняття з обліку суб'єкта як платника єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, а також про наявність/відсутність заборгованості під час проведення державної реєстрації припинення, є необхідність у розробці відповідних механізмів здійснення такої передачі та порядку реалізації зазначеного механізму конкретному органу і, як наслідок, потребуватиме доопрацювання програмного забезпечення Єдиного державного реєстру, *а отже, набрання Законом чинності потребує відтермінування в часі як мінімум на один рік.*

9. Абзац другий пункту 2 розділу II «Прикінцеві та перехідні положення» проекту Закону потребує доопрацювання в частині вживання власної назви «Міністерство фінансів».

Так, враховуючи визначений Законом України «Про центральні органи виконавчої влади» підхід до правового статусу міністерств та інших центральних органів виконавчої влади, а також з метою уникнення втручання парламенту у компетенцію Кабінету Міністрів України при реалізації ним своїх конституційних повноважень щодо утворення, реорганізації і ліквідації міністерств та інших центральних органів виконавчої влади відповідно до закону в межах коштів, передбачених у Державному бюджеті України на утримання органів виконавчої влади, затвердження положень про зазначені органи (пункт 9¹ статті 116 Конституції України, абзац дванадцятий пункту 6 частини першої статті 20 Закону України «Про Кабінет Міністрів України»), *у проектах законодавчих актів не повинні вживатись власні назви центральних органів виконавчої влади.*

Закон України «Про центральні органи виконавчої влади» визначає, що міністерство є органом, що забезпечує насамперед формування та реалізує державну політику в одній чи декількох визначених Кабінетом Міністрів України сферах, видає акти нормативно-правового характеру (абзац перший частини другої статті 1, частина перша статті 6, статті 7, 15), інші ж центральні органи виконавчої влади виконують виключно окремі функції з реалізації державної політики та видають накази організаційно-розпорядчого характеру (абзац перший частини другої статті 1, частина перша статті 16, частина перша статті 17, частина перша статті 23).

Відповідно з метою узгодження з положеннями Закону України «Про центральні органи виконавчої влади» центральний орган виконавчої влади, який виходячи з конкретного повноваження формує державну політику у відповідній сфері (зокрема шляхом нормативно-правового регулювання) у законопроектах слід визначати як *«центральный орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері ...»*, а у випадку, коли конкретне повноваження за своїм змістом направлено на реалізацію державної політики – як *«центральный орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері ...»*.

10. Пунктами 2–5 розділу II «Прикінцеві та перехідні положення» проєкту Закону пропонується врегулювати питання, зокрема, щодо нарахування, обчислення і сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування (далі – єдиний внесок); подання звітності з єдиного внеску; адміністрування єдиного внеску; дії договорів про добровільну участь у системі загальнообов'язкового державного соціального страхування, укладених з податковими органами до дня набрання чинності цим Законом; заборгованості з платежів до Пенсійного фонду, що склалася на день набрання чинності цим Законом; перерахування сум єдиного внеску; надання інформації про застосування фінансових санкцій та стан розрахунків платників єдиного внеску за період з дня набрання чинності Законом України від 04 липня 2013 року № 406-VII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з проведенням адміністративної реформи».

Водночас до запропонованого слід зауважити, що правові та організаційні засади забезпечення збору та обліку єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, умови та порядок його нарахування і сплати та повноваження органу, що здійснює його збір та ведення обліку визначає Закон України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування».

Відповідно до частин першої, другої статті 2 вказаного Закону дія цього Закону поширюється на відносини, що виникають під час провадження діяльності, пов'язаної із збором та веденням обліку єдиного внеску. *Дія інших нормативно-правових актів може поширюватися на зазначені відносини лише у випадках, передбачених цим Законом, або в частині, що не суперечить цьому Закону.*

Виключно цим Законом визначаються: принципи збору та ведення обліку єдиного внеску; платники єдиного внеску; порядок нарахування, обчислення та сплати єдиного внеску; розмір єдиного внеску; орган, що здійснює збір та веде облік єдиного внеску, його повноваження та відповідальність; склад, порядок ведення та використання даних Державного реєстру загальнообов'язкового державного соціального страхування; порядок здійснення державного нагляду за збором та веденням обліку єдиного внеску.

З огляду на викладене запропоновані положення пунктів 2–5 розділу II «Прикінцеві та перехідні положення» проєкту Закону не є предметом правового регулювання вказаного проєкту Закону.

11. Пунктами 5, 6 розділу II «Прикінцеві та перехідні положення» проєкту Закону пропонується встановити завдання центральним органам виконавчої влади, а саме центральному органу виконавчої влади, що реалізує державну податкову політику, та Пенсійному фонду України.

Наведене потребує доопрацювання з огляду на те, що відповідно до частини першої статті 113 Конституції України, частини другої статті 1 Закону України «Про Кабінет Міністрів України» *Кабінет Міністрів України* є вищим органом у системі органів виконавчої влади, здійснює виконавчу владу

безпосередньо та через міністерства, інші центральні органи виконавчої влади, Раду міністрів Автономної Республіки Крим та місцеві державні адміністрації, *спрямовує, координує та контролює діяльність цих органів.*

12. *Пунктом 6 розділу II «Прикінцеві та перехідні положення» проекту Закону пропонується передбачити, що Пенсійний фонд України приступає до реалізації функцій в обсязі, передбаченому цим Законом, з першого числа місяця, наступного за місяцем, у якому передано відомості, зазначені у пункті 6 цього розділу.*

Водночас цей пункт 6 розділу II «Прикінцеві та перехідні положення» проекту Закону не містить положень щодо будь-яких відомостей.

Звертаємо увагу, що для вироблення остаточної позиції щодо поданого проекту Закону слід урахувати позиції Міністерства фінансів України та Міністерства соціальної політики України.

З повагою

Міністр

Денис МАЛЮСЬКА